

Voortgang van de 13 acties voor de gebouwde omgeving uit het werkprogramma Schoon en Zuinig

Acties	Maatregelen en instrumenten	Producten / resultaat	Planning
1	Per 1 januari 2008 is het energielabel verplicht op mutatiemomenten	Tot 1 januari 2009 zijn 739.000 labels verstrekt aan kopers en huurders van gebouwen. Gedurende het jaar zijn vele kwaliteitsverbeteringen aangebracht in het proces. De methodiek is getest en goed bevonden. De introductie in de markt heeft problemen gegeven.	Per januari 2009 is een nieuw, verbeterd label gepresenteerd.
2	Het kabinet levert een financiële bijdrage aan de stimulering van energiebesparing bij eigenaar-bewoners/kleine particuliere verhuurders als onderdeel van het plan Meer met Minder	Een regeling wordt voorbereid om het maatwerkadvies aantrekkelijk te maken i.r.t. te nemen energiebesparende maatregelen. Voor de Meer met Minder proefprojecten is een eenmalige financiële bijdrage ad € 4,5 mln ter beschikking gesteld.	Voorstel volgt in januari 2009.
3	Subsidieregeling Duurzame Warmte (SDW)	Subsidieregeling voor zonneboilers, warmtepompen en micro-warmtekracht, geopend september 2008.	In 2011 zijn 100.000 bestaande woningen voorzien van hernieuwbare energievoorzieningen
4	Normstelling aan de energieprestatie van bestaande gebouwen verkennen, juridische implicaties	Een eerste verkenning is uitgevoerd. Uitkomst is dat dit juridisch lastig is. Logische invulling is om normstelling te verplichten bij verkoop van het gebouw. Echter, dat leidt tot problemen met het recht op eigendom (Europees Verdrag van de Rechten van de Mens)	Oplevering nader onderzoek tweede fase zomer 2009
5	Convenant Energiebesparing woningcorporaties	Convenant Aedes/Woonbond met Rijk over invulling doelstellingen Schoon & Zuinig door corporaties is op 10 oktober 2008 getekend	Kern van het convenant is dat corporaties extra investeringen in de sociale huurwoning-voorraad zullen doen waardoor er tot 2020 een additionele besparing van 24 PJ wordt bereikt. Daarnaast sluit het convenant aan bij de besparingsdoelstellingen uit het Lenteaakkoord en Meer met Minder.
6	Woningwaarderingstelsel aanpassen per 2009	De energieprestatie van een woning op basis van het energielabel gaat meetellen bij de maximale huurprijs; stimulans tot investering in energiebesparende maatregelen.	April 2009 gaat aangepast voorstel naar Tweede Kamer.

7	EIA	De EIA is per 1 januari 2008 uitgebreid met een energieprestatie advies voor de utiliteitsbouw	Per 1 januari 2009 wordt de EIA uitgebreid met een systematiek voor een ambitieus maatregelenpakket dat leidt tot labelverbetering bij bestaande utiliteitsgebouwen (naar label B of minstens twee labelstappen)
8	Regeling Groenprojecten	De regeling Groenprojecten is per 15 juli 2008 aangepast, zodat renovatie van bestaande woningen hieronder valt. Afhankelijk van de mate waarin het energielabel van de woning verbetert, is het mogelijk tegen een gunstig rentetarief 25.000 tot 100.000 euro te lenen voor een groene hypotheek. Ook toepassingsmogelijkheden voor niet-woningen worden substantieel uitgebreid.	Grotere herziening gepland, waardoor ondernemingen bij duurzame bouw en verbouw van woningen van de regeling gebruik kunnen maken. Ligt momenteel ter notificatie in Brussel. Beoogde inwerkingtreding: 1 januari 2009.
9	Inzet op Europese aanscherping van energiegebruik van elektrische apparaten (EU): richtlijn Ecodesign. Staat in werkprogramma Schoon en Zuinig onder gebouwde omgeving, maar valt onder verantwoordelijkheid van Minister van VROM	Minimum efficiency-eisen voor 20 producten worden opgesteld. 7 juli zijn als eerste eisen voor standby-gebruik vastgesteld. Op 26 september zijn minimum efficiency-eisen voor eenvoudige settopboxen (opzetkastje om televisie interactief te koppelen aan bijvoorbeeld internet), straatverlichting en kantoorverlichting vastgesteld.	Voor huishoudelijke verlichting zijn in december 2008 Europese afspraken vastgelegd gericht op een volledige uitfasering van gloeilampen in de periode van 2009-2012. Daarnaast zijn voor andere verlichting dan gloeilampen en voor externe voedingen in 2008 nog producteisen vastgesteld, de overige volgen in 2009.
10	Wenselijkheden en mogelijkheden van een cap en trade systeem worden onderzocht als alternatieve route	<ul style="list-style-type: none"> - Verkenning door CE in opdracht van Stichting Natuur en Milieu en EnergieNed en intensieve deelname door Rijk. - Rapport met conclusies en aanbevelingen voor vernieuwend en aanvullend instrumentarium klimaatbeleid gebouwde omgeving voor (middel) lange termijn. 	Planning rapportage eerste helft 2009.
11	Aanscherping EPC voor gebouwen. Doel: energieneutrale bouw in 2020.	Voor nieuwe woningen gaat de EPC van 0,8 naar 0,6 in 2011 en naar 0,4 in 2015, met als doel de energieneutrale woning in 2020. Voor nieuwe utiliteitsgebouwen geldt een vergelijkbare aanscherping met als doel 50% energie-efficiëntere nieuwbouw in 2017.	Vanaf 1 januari 2009 gaan de aangescherpte eisen in voor utiliteitsgebouwen. Tussentijdse evaluatie van behalen doelstellingen begin 2010. Indien de markt niet voldoende in beweging is gekomen om de nieuwbouw 25% energiezuiniger te maken in 2011, dan wordt aanscherping EPC in gang gezet.

12	Rijksgebouwendienst geeft voorbeeld en loopt één fase vooruit met nieuwbouw	Medio 2007 is een programmaplan Energieambitie 2020 opgesteld met als doel een jaarlijkse energiebesparing van 2%, met als einddoel 25% reductie in 2020 en een klimaatneutrale energievoorziening in 2012	In 2009 worden de eerste innovaties in het kader van het programma Groene Technologieën toegepast en vindt opschaling plaats van de uitvoering van energiebesparende maatregelen. In 2011 worden de resultaten van de eerste stroom basismaatregelen gepresenteerd.
13	Programma voor innovatie en opschaling van nieuwe technieken nieuwbouw en bij renovatie van bestaande bouw	Uitvoeringsprogramma wordt opgesteld. Doelen: Energie neutrale nieuwbouw Totaal energieverbruik gebouwde omgeving in 2020 gehalveerd t.o.v. 1990	Eind 2008 is uitvoeringsprogramma gebouwde omgeving gereed. Start uitvoering: begin 2009 Evaluatie voortgang: 2010 Resultaten: demoprojecten, kennisverspreiding, praktijkonderzoek

	Overige Acties	Producten / resultaat	Planning
	Meer met Minder	Akkoord Meer met Minder op 23 januari 2008 ondertekend door het Rijk, Bouwend Nederland, Uneto Vni en EnergieNed. Stichting Meer met Minder is op 21 mei 2008 opgericht. Stichting richt zich in 2008 op het opzetten en begeleiden van proefprojecten en het uitwerken van het MmM-programma M€ 121 beschikbaar voor stimulering energiebesparing, waarvan M€ 14 in 2008	In 2011 zijn ongeveer 500.000 gebouwen minstens 30% energiezuiniger en daarna ongeveer 300.000 gebouwen per jaar. Doel is in 2020 minstens 30% energiebesparing te realiseren in 2,4 miljoen bestaande woningen en andere gebouwen.
	Kompas, energiebewust wonen en werken	Uitvoering van het Kompasprogramma draagt er aan bij dat in 2012 60% van de lokale overheden, intermediairen en bouw- en beheerpartijen energiebesparende maatregelen meenemen in hun dagelijks aanbod, advies en beleid.	Het programma zal ook voor 2009 in opdracht gegeven worden.
	Subsidierегeling duurzame energieproductie (SDE)	Subsidie mogelijk voor Zon-PV SDE is per maart 2008 ingegaan en voor zon-PV per 1 augustus 2008 gesloten	Jaarlijks zullen de subsidiabele categorieën voor o.a. zon-PV opnieuw worden gezien.

	Meerjarenafspraak energie-efficiency 3 (MJA3) voor de dienstensectoren (HBO, WO, banken en verzekeraars)	Het hoger onderwijs (HBO en WO) doet mee aan de MJA3 en spannen zich in voor een verbetering van de energie-efficiency van 30% in 2020 t.o.v. 2005	Op 3 december 2008 is de MJA3 door de Vereniging van Universiteiten en de HBO-raad ondertekent. Alle 14 universiteiten en 40 HBO-instellingen treden hiermee toe tot MJA3. De onderhandelingen met de banken en verzekeraars over toetreden tot MJA3 lopen nog. Vanwege de kredietcrisis is de beslissing uitgesteld.
	Communicatie en kennisoverdracht bij consumenten	<ul style="list-style-type: none"> - De bewoners- en consumentenorganisaties verenigd in het Platform bewoners en duurzaam bouwen informeren en stimuleren hun achterban. - In samenwerking met MilieuCentraal start VROM een draaggolfcampagne gericht op energiebesparing in de woonomgeving - klimaatstraatfeestcampagne met minimaal 40 organisaties 	<ul style="list-style-type: none"> - In 2008 zijn bijdragen verstrekt aan de leden van het Platform bewoners en duurzaam bouwen; - De grote publiekscampagne "Nederland gaat voor een beter klimaat" gaat in december 2008 van start; - 16 mei 2009 is de winnaar van het klimaatstraatfeest bekend.
	Lenteakkoord	<p>Lente-akkoord energiezuinige nieuwbouw met Neprom, NVB en Bouwend Nederland, getekend april 2008. Doelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - energieprestatie 2011 25% scherper & 2015 50% scherper ten opzichte van 2007 - herziening berekeningsmethode energieprestatie inclusief gebiedsmaatregelen - 10 excellente gebieden innovatieve zeer energiezuinige nieuwbouw 	<ul style="list-style-type: none"> - begin 2009 kennisoverdracht- en stimuleringsprogramma naar Tweede Kamer - 1 januari 2009 publicatie concept herziene energieprestatienorm Energie Prestatie Gebouwen - begin 2009 start Excellente Gebieden